

**AXBOROT KUTUBXONALARNING TARG'IBOTCHILIK
USULLARINI TASHKIL ETISH**

Surayyo Norbekova Ikrom qizi

Yakkasaroy tuman axborot-kutubxona markazi

*Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va raqamlashtirish xizmati
rahbari*

Annotatsiya: *Axborot-kutubxonalar bugungi kunda ilmiy, madaniy va ma'rifiy sohaning muhim ijtimoiy institutlaridan biri hisoblanadi. Kutubxonalar o'z faoliyatini zamon talablari asosida olib borishi, ya'ni aholining axborot va bilimga bo'lgan ehtiyojlarini yuqori saviyada ta'minlashi zarur. Bunda axborot-kutubxona faoliyatini ommalashtirish va doimiy ravishda samarali xatlov va targ'ibot ishlari olib borish dolzarb masalalardan sanaladi. Axborot-kutubxonalar jamiyatda muhim axborot manbai sifatida doimo rivojlanib, o'z faoliyati doirasini kengaytirib borishi lozim. Kitobxonlar sonini ko'paytirish, ularni kutubxonalarga jalb etish, aholini kutubxonalarda mavjud resurslardan kengroq va samaraliroq foydalanishga undash, zamonaviy axborot texnologiyalari hamda innovatsion xizmatlarni targ'ib qilish bugungi kunning eng dolzarb vazifalari hisoblanadi.*

Kalit so'zlar: *axborot kutubxonasi, targ'ibotchilik, axborot xizmatlari, innovatsion usullar, foydalanuvchi, kutubxona faoliyati, axborot resurslari, marketing, zamonaviy texnologiyalar, axborot madaniyati.*

Axborot-kutubxonalarning targ'ibotchilik usullari turli shakllarda amalga oshiriladi. Bugungi kun kutubxonachiligi yangi usullar va vositalarni joriy etishni talab qilmoqda. Axborot-kutubxonalar axborot resurslarini, elektron bazalarni, kutubxona xizmatlarini keng jamoatchilikka tanishtirish, ularning ahamiyatini chuqur yoritish uchun turli targ'ibotchilik ishlariga alohida e'tibor qaratadi. Axborot-kutubxonalarning targ'ibotchilik usullarini tashkil etishda zamonaviy marketing strategiyalaridan foydalanish, ommaviy axborot vositalari, ijtimoiy tarmoqlar va boshqa media platformalarni keng jalb qilish muhim ahamiyat kasb

etadi. Bunday usullar kutubxonaning o'z faoliyat yo'nalishidan, mavjud resurs va imkoniyatlaridan kelib chiqib muvofiqlashtiriladi. Axborot kutubxonalari doirasida targ'ibotchilik faoliyatining bir nechta asosiy yo'nalishlari mavjud. Bularga axborot texnologiyalarini tadbiq etish asosida yaratilgan innovatsion xizmatlarni targ'ib qilish, kutubxona fondining yangi namunalarini keng jamoatchilikka yetkazish, interfaol xizmat turlarini targ'ib etish, elektron xizmatlar imkoniyatlaridan kengroq foydalanish, kitobxonlar diqqatini doimiy ravishda jalb qilish usullari kiradi. Targ'ibotchilik faoliyatining samarali yo'lga qo'yilishi uchun, avvalo, kutubxonadagi mavjud axborot resurslarining chuqur tahlil qilinishi, ularning zamonaviy talablarga muvofiqligi va foydalanish imkoniyatlari o'rganiladi. Bu jarayonda kutubxonalar aholining nomuayyan ehtiyojlarini doimiy o'rganib borishi, foydalanuvchilarning ilmiy, madaniy, kasbiy auditoriyalar bo'yicha tahlil qilinishini amalga oshirishi lozim. Axborot kutubxonalarining tashkiliy faoliyatida targ'ibotchilik usullarining keng yo'lga qo'yilishi aholining axborot madaniyatini oshirishga, kutubxona xizmati va imkoniyatlaridan keng foydalana olishiga xizmat qiladi.[1]

Axborot kutubxonalarida targ'ibotchilik ishlarini amalga oshirishda zamonaviy multimediami vositalardan, raqamli texnologiyalardan, ijtimoiy tarmoqlardan keng foydalanilmoqda. Axborot kutubxonalari bugungi kunda nafaqat an'anaviy kitob va adabiyotlarni, balki zamonaviy axborot tizimlarini, elektron resurslar, onlayn katalog va bazalar, audiovizual kontentlarni keng reklama va targ'ib qilishi lozim. Shu bilan birga, axborot-kutubxonalar tomonidan targ'ibot loyihalari, reklama materiallari, promo-roliklar va axborot byulletenlari orqali xizmatlar batafsil yoritilishi, ijtimoiy tarmoqlardan tizimli va interaktiv foydalanish sohada dolzarb ahamiyat kasb etadi. Axborot kutubxonalari targ'ibotchilik usullarining yana bir muhim jihati – innovatsion va interfaol xizmatlarni ommalashtirish, kitobxonlarda kutubxonaga qiziqishni oshirish, yangi axborot resurslariga yo'naltirish hisoblanadi. Shu maqsadda rasmiy veb-saytlar, elektron pochta xabarlari orqali reklama aksiyalari, virtual ko'rgazmalar va onlayn seminarlarni tashkil etish muhim ahamiyatga ega. Xizmatlarni targ'ib qilishda

doimiy ravishda reklama va brending tizimidan foydalanilir. Axborot-kutubxonalar uchun o'z xizmatlari va imkoniyatlarini to'g'ri reklama qilish, foydalanuvchini to'g'ri ma'lumot bilan ta'minlash eng dolzarb vazifalardan biridir. Axborot kutubxonalari targ'ibotchilik faoliyatida an'anaviy metodlardan tashqari, so'nggi yillardagi internet va axborot texnologiyalari yutuqlaridan ham samarali foydalanmoqda. Har bir axborot-kutubxona o'zining noyob xususiyatlari va zamonaviy imkoniyatlarini inobatga olgan holda, zamon bilan hamnafas targ'ibotchilik faoliyati yo'lga qo'yadi. Ijtimoiy tarmoqlarda kichik videoroliklar, elektron xabarnomalar va foydalanuvchi fikrlarini tizimli ravishda yoritish orqali kitobxonlar auditoriyasini kengaytirish mumkin. Bularning barchasi kutubxona xizmatlari sifati va zamonaviy axborot resurslariga bo'lgan ehtiyoj darajasini oshiradi.[2]

Bugungi kunda axborot kutubxonalari uchun innovatsion targ'ibotchilik strategiyalarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonda ilg'or xorijiy tajribalarni ham o'rganish, zamonaviy reklama va axborot taqdimoti usullarini o'z faoliyatiga tatbiq qilish ko'zda tutiladi. Zamon talablariga javob bera oladigan, zamonaviy axborot insholari yaratadigan kutubxonalar doimiy ravishda o'sib boruvchi ehtiyojlarni to'liq qondirishi va axborot xizmatlarni takomillashtirishi bugungi kun sohasining asosiy vazifalaridan biridir. Axborot kutubxonalarida targ'ibotchilik strategiyalarini ishlab chiqishda foydalanuvchi ehtiyojlari asosiy mezon sifatida tanlanadi. Ular uchun maxsus tadbirlar tashkil qilish, illyustratsion materiallar tayyorlash, elektron va bosma axborot resurslarini birlashtirish, interaktiv ma'lumot servisini yo'lga qo'yish orqali kutubxonaning zamonaviy obrazini shakllantirish mumkin. Shu bilan birga foydalanuvchi bilan bevosita aloqa o'rnatish va kutubxona xizmatlaridan foydalanishni qulaylashtirish ham targ'ibotchilik faoliyati natijadorligini oshiradi. Hozirgi kun axborot kutubxonalari targ'ibotchilik ishlarida foydalanuvchi manfaatlarini ustuvor deb hisoblaydi. Targ'ibot va reklama ishlari cheklangan auditoriya doirasida emas, balki keng jamoatchilik orasida amalga oshirilishi kerak. Bu borada axborot kutubxonalarining doimiy monitoring va feedback olishi, foydalanuvchi fikr va

mulohazalarini inobatga olgan holda xizmatlar turini ko'paytirib borishi lozim bo'ladi. Bundan tashqari, axborot kutubxonalari samarali targ'ibotchilik faoliyatini yuritishda barcha zamonaviy vosita va texnologiyalardan foydalanishi, ijtimoiy tarmoqlar va internet orqali kutubxona xizmatlarini ilgari surishi aholi axborot savodxonligini oshirishga olib keladi.[3]

Axborot kutubxonalarining zamonaviy targ'ibotchilik faoliyati doimiy yangilikka intilish, innovatsion yondashuv va ilg'or tajribalarni amaliyotda sinab ko'rishni talab qiladi. Shuningdek, auditoriyaning turli qatlamlari uchun mos reklama va axborot-madaniy loyihalarni ishlab chiqish orqaligina axborot kutubxonalarining nufuzi va ahamiyatini mustahkamlash mumkin. Foydalanuvchi ehtiyojlarini chuqur tahlil qilish, zamonaviy barcha axborot vositalaridan foydalanish, xizmatlarni ochiq, interaktiv va qulay formatda tashkil qilish kutubxona brendi shakllanishiga xizmat qiladi. Axborot kutubxonalar uchun targ'ibotchilik ishlari doirasida branding, reklama, piar, foydalanuvchi ehtiyojlari monitoringi, innovatsion xizmatlar va doimiy aloqani rivojlantirish orqali faoliyat samaradorligini oshirish mumkin. Bu esa o'z o'rnida aholining intellektual salohiyati va jamiyatda ma'rifiy muhitning rivojlanishiga xizmat qiladi. Kutubxonalar faoliyatining har bir jihati bugungi kun talablaridan kelib chiqib, zamonaviy yondashuvlarni muvofiqlashtirishni talab qilib kelmoqda. Jamiyat taraqqiyoti, axborot makonining kengayishi sharoitida axborot kutubxonalarining targ'ibotchilik faoliyati nafaqat axborot resurslarini ommalashtirish, balki umumiy madaniyat va intellektual muhit rivojiga ham xizmat qiladi. Kitobxonlar bilan to'g'ridan-to'g'ri aloqani mustahkamlash, qiziqarli va innovatsion xizmat turlarini taklif etish, raqamli texnologiyalar bilan bog'liq yangiliklarni tezkor targ'ib qilish axborot kutubxonalarning zamonaviy faoliyatining ajralmas qismi bo'lib bormoqda.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, axborot kutubxonalarining targ'ibotchilik usullarini tashkil etish ushbu muassasalarning to'laqonli faoliyat yuritishida muhim rol o'ynaydi. Axborot kutubxonalarining innovatsion, interaktiv va raqamli

texnologiyalarga asoslangan targ'ibotchilik faoliyati aholining axborotga, kitobxonlikka bo'lgan munosabatini tubdan o'zgartiradi. Ushbu sohada olib boriladigan marketing, reklama va interfaol aloqa vositalaridan foydalangan holda, foydalanuvchilar orasida kutubxona xizmatlariga qiziqish va ehtiyoj yuqori darajaga ko'tariladi. Axborot kutubxonalari doimiy ravishda zamonga moslashib, ilgarilab borishi va yangi targ'ibotchilik usullarini izlab topishi natijasida, jamiyatda axborot madaniyatining rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Shu bois, bugun va kelajak kutubxonalarining taraqqiyotida targ'ibotchilik ishlarini samarali tashkil etish dolzarb va muhim vazifalardan biri bo'lib qolaveradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdug'aniyev, S. (2018). "Kutubxona xizmatlarining raqamli imkoniyatlari va takomillashuvi." Kutubxonashunoslik va axborot texnologiyalari, 2(4), 17-22.
2. Abdullayeva, M. (2019). "Kutubxona-soha faoliyatini zamonaviy asosda tashkil etish." O'zbek tili va adabiyoti, 4(82), 56-60.
3. Ashurova, Z. (2018). "Axborot kutubxonalarning innovatsion faoliyatini rivojlantirish." Ilm va taraqqiyot, 5(31), 125-128.
4. Djalilova, D. (2021). "Kutubxona axborot-resurs markazlari faoliyatini ommalashtirish strategiyalari." Ma'rifat, 7(49), 42-48.
5. Jo'rayev, X. (2020). "Kutubxonalarda axborot madaniyatini targ'ib qilish usullari." Ta'lim va taraqqiyot, 3(21), 93-97.
6. Kamolova, G. (2022). "Axborot kutubxona muassasalarida foydalanuvchilarga xizmat ko'rsatish sifati." Kutubxona ishlari, 9(67), 59-65.
7. Karimova, S. (2019). "Axborot kutubxonalarda innovatsion xizmatlarni joriy etish." Yangi asr avlodi, 14(2), 76-81.
8. Mamatqulov, D. (2021). "Axborot kutubxona muassasalarining marketing strategiyasi." Ijtimoiy fanlar, 8(34), 135-139.